

***Raportul Serviciului Fiscal de Stat privind
activitățile de minimizare a practicii de achitare a
salarilor „în plic” și a muncii „la negru” pentru
12 luni ale anului 2022***

Regulamentul comun privind activitatea echipelor multidisciplinare, aprobat prin ordinul comun IFPS nr.393, ISM nr. 12-a, IGP nr. 82, CNSM nr.150 din 05.05.2015, Serviciul Fiscal de Stat (SFS), Inspectoratul de Stat al Muncii (ISM), Ministerul Afacerilor Interne (MAI) și Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova (CNSM)

Raportul Serviciului Fiscal de Stat de minimizare a practicii de achitare a salariilor „în plic” și a muncii „la negru”, realizate de grupurile multidisciplinare pentru 12 luni ale anului 2022

Activitatea Serviciului Fiscal de Stat este orientată spre realizarea obiectivelor ce-i revin, prin crearea de condiții contribuabililor pentru conformare la respectarea legislației.

Prioritatea de bază a Serviciului Fiscal de Stat este ca acțiunile de conformare voluntară întreprinse să contribuie la majorarea nivelului de respectare a legislației de către contribuabili, astfel încât acțiunile de control să fie reduse la minim.

Astfel, acțiunile întreprinse de către Serviciul Fiscal de Stat au fost orientate spre prevenirea și instrumentarea, în cooperare cu organele semnatare ale Regulamentului comun privind activitatea echipelor multidisciplinare, a cazurilor de utilizare a muncii ”la negru”, respectiv prin desfășurarea controalelor ce au vizat identificarea și sancționarea cazurilor de utilizare a muncii (ne)subdeclarată cât și acțiuni de conformare și informare a contribuabililor.

Prin implementarea activităților de conformare Serviciul Fiscal de Stat își propune crearea unui climat bazat pe încredere și respect reciproc în relația cu contribuabilii și informarea permanentă a contribuabililor privind politica și strategia sa de dezvoltare.

În scopul continuării acțiunilor de conformare voluntară și forțată și informare a cetățenilor privind riscurile fenomenului „salariului în plic” și „muncii la negru” Serviciul Fiscal de Stat a elaborat Planul de acțiuni de prevenire și combatere a fenomenului muncii ne(sub)declarată ”Declară, Achită Legal Salariul” SFS2022 aprobat prin Ordinul SFS nr.255 din 08.06.2022 care va fi implementat pe parcursul anului 2022.

Planul de acțiuni ”DAL”SFS2022 pentru anul 2022 prevede acțiuni de asistență și sprijin pentru contribuabilii care execută la timp și în volum deplin obligațiile fiscale, precum și politici de identificare și descurajare a contribuabililor care se eschivează conștient de la plata impozitelor, taxelor și altor plăți obligatorii. De asemenea, Programul stabilește procedura de monitorizare a contribuabililor cu aplicarea tratamentelor de conformare.

Scopul planului de acțiuni constă în creșterea gradului de conformare a contribuabililor din domeniile de activitate economică cu risc sporit de utilizare a muncii ”la negru” și/sau a achitării salariilor în plic prin activități de monitorizare, supraveghere și control, sensibilizarea reprezentanților legali și actorilor sociali implicați.

Astfel, pe parcursul a 12 luni ale anului de gestiune de către Serviciul Fiscal de Stat au fost întreprinse diverse măsuri cu scopul:

- descurajării fenomenului utilizării muncii ne/subdeclarată prin constatarea și sancționarea cazurilor de încălcare a legislației în domeniul muncii;
- asigurării unui cadru legal legislativ care să contribuie la diminuarea fenomenului muncii la negru și achitarea salariilor în plic, consolidarea metodelor și instrumentelor Serviciului Fiscal de Stat de detectare a cazurilor de utilizare a muncii ne/subdeclarată;
- consolidării interacțiunii între autoritățile responsabile de procesul de combatere a muncii ne/subdeclarată.

Obiectivul principal al Planului „Declară Achită Legal Salariul” SFS 2022 reprezintă conformarea voluntară a contribuabililor la declararea reală a plăților salariale achitate angajaților cu calcularea și achitarea obligațiilor ce le revin conform prevederilor legale.

Acțiunile de conformare voluntară cuprind patru eșantioane de contribuabili cu risc sporit de utilizare a muncii ne/subdeclarate care își desfășoară activitatea în domeniul securității private (servicii de pază, servicii privind sistemele de securizare - 10 contribuabili, în domeniul servicii de reparație/proiectare, construcția și reparația drumurilor, servicii de amenajare a teritoriului și întreținere a obiectelor, prestate în baza contractelor de achiziții publice 32 contribuabili, în domeniul fabricării pâinii, fabricării prăjiturilor și a produselor proaspete de patiserie 43 contribuabili, în domeniul activități poștale și de curier - 11 contribuabili.

Monitorizarea contribuabililor selectați se efectuează în baza Indicației nr.12 din 13.08.2022 cu privire la desfășurarea acțiunilor de conformare ce ne va permite să identificăm în timp real numărul real al angajaților, fondul de remunerare și obligațiilor aferente plăților salariale.

În scopul descurajării fenomenului utilizării muncii ne(sub)declarate trimestrial/lunar au fost selectați și monitorizați 147 contribuabili înregistrați în calitate de plătitori TVA care declară salarii mai joase decât salariul minim garantat angajaților săi și care declară livrări considerabile fără declararea angajaților.

Sub aspectul realizării obiectivului al Planului ”DALS”SFS2022 privind aplicarea măsurilor de conformare voluntară asupra a 3 contribuabili cu statul contribuabili mari, selectați din domeniul construcțiilor și domeniul comercializării produselor alimentare și prestării serviciilor de alimentație publică. Ca rezultat al aplicării acțiunilor de conformare voluntară asupra acestor contribuabili se constată creșterea nivelului de conformare aferent calculării și declarării plăților salariale și a obligațiilor aferente acestora și anume majorarea salariului mediu al angajaților de la 4 373 lei, declarat pentru luna ianuarie 2022 la 6 654 lei pentru luna decembrie 2022, sau cu 52,1%;

Serviciul Fiscal de Stat în vederea verificării respectării legislației în domeniul raporturilor de muncă și protejării drepturilor salariaților, precum și întreprinderii măsurilor de prevenire și contracarare a fenomenului muncii „la negru” și a practicii de achitare a salariilor „în plic”, în scopul realizării obiectivelor strategice prevăzute în Planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2021-2022 aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.235 din 13.10.2021 a întreprins acțiuni de colaborare între autoritățile publice consemnate/responsabile.

✓ Conlucrarea Serviciului Fiscal de Stat cu Inspectoratul de Stat al Muncii.

Sub aspectul realizării obiectivului privind consolidarea interacțiunii între autoritățile responsabile de procesul de combatere a muncii ne(sub)declarate și anume conlucrarea Serviciului Fiscal de Stat cu Inspectoratul de Stat al Muncii, pe parcursul anului 2022, urmau a fi efectuate 104 controale conform graficului controalelor comune la contribuabilii identificați în rezultatul contrapunerii planurilor de control a Serviciului Fiscal de Stat cu Inspectoratul de Stat al Muncii.

Ca rezultat pentru 12 luni 2022 de către Serviciul Fiscal de Stat au fost efectuate 103 controale din Lista contribuabililor care au fost identificați în rezultatul contrapunerii planurilor de control, în vederea controalelor comune cu Inspectoratul de Stat al Muncii în anul 2022 și 1 control sistat în legătură cu decesul fondatorului/conducătorului.

La data de 31.12.2022 din 103 de controale finisate 43 controale au fost efectuate de comun cu Inspectoratul de Stat al Muncii și 59 controale în lipsa participării reprezentanților ISM, iar 1 control a fost efectuat de către ISM fără participarea reprezentanților SFS.

În perioada de referință de către Serviciul Fiscal de Stat au fost examinate 87 petiții recepționate de la cetățeni privind invocarea încălcărilor legislației de către angajatori în domeniul raporturilor de muncă.

De către Serviciul Fiscal de Stat și Inspectoratul de Stat al Muncii a fost încheiat Acordul nr. 09 din 18 mai 2022 privind accesul la Sistemul Informațional al Serviciului Fiscal de Stat.

În scopul aplicării eficiente a prevederilor Acordului, la 27 septembrie 2022 de către Serviciul Fiscal de stat a fost desfășurată o instruire pentru 60 funcționari din cadrul Inspectoratului de Stat al Muncii privind utilizarea informației disponibile din Sistemul Informațional al Serviciului Fiscal de Stat.

✓ Conlucrarea Serviciului Fiscal de Stat cu Casa Națională de Asigurări Sociale.

În scopul executării prevederilor din Acordul de colaborare privind schimbul de informații dintre Serviciul Fiscal de Stat și Casa Națională de Asigurări Sociale nr. 2 și nr. 27-02/22 din 09.02.2022 de către Serviciul Fiscal de Stat au fost identificați 523 contribuabili (105 contribuabili pentru perioada ianuarie – decembrie 2021 și 42 contribuabili pentru luna ianuarie 2022, 75 de contribuabili pentru luna martie 2022, 222 contribuabili pentru luna aprilie 2022, 79 contribuabili pentru luna mai 2022, 59 contribuabili pentru luna iunie 2022) care au admis erori în darea de seamă privind reținerea impozitului pe venit, a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală și a contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii calculate și respectiv au fost aplicate măsuri de conformare voluntară față de contribuabilii la care au fost stabilite erori la perfectarea dărilor de seamă, manifestate prin contactarea contribuabililor (prin intermediul scrisorilor, telefonului sau e-mailului etc.), în scopul prezentării corectărilor de rigoare.

✓ Conlucrarea SFS cu ISM, CNAS, CNAM privind utilizarea informației din Registrul de evidență a zilierilor pentru realizarea acțiunilor de informare a beneficiarilor de lucrări și a persoanelor fizice (zilieri).

Pentru perioada 01.01.2022-30.09.2022 de către Serviciul Fiscal de Stat au fost întreprinse măsuri de conformare voluntară a contribuabililor beneficiari de lucrări ocazionale prin efectuarea vizitelor fiscale și remiterii scrisorilor de conformare în adresa contribuabililor ce utilizează munca zilierilor.

Astfel, beneficiarilor serviciilor prestate de zilieri li s-a solicitat să informeze persoanele fizice cu privire la normele legale. De asemenea, angajații Direcțiilor deservire fiscală au informat telefonic persoanele fizice /zilieri despre normele legale, cu suportul după caz a APL. În total pentru perioada nominalizată, CNAS a prezentat lunar în adresa SFS lista cu 1 223 persoane care au calitate de zilier și nu au achitat contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii din activitatea cu caracter ocazional.

Pentru perioada 01.01.2022-30.09.2022 de către Serviciul Fiscal de Stat au fost întreprinse măsuri de conformare voluntară a contribuabililor beneficiari de lucrări ocazionale prin efectuarea vizitelor fiscale și remiterii scrisorilor de conformare în adresa contribuabililor ce utilizează munca zilierilor cu solicitarea beneficiarilor serviciilor prestate de zilieri de a informa persoanele fizice cu privire la normele legale, informarea persoanelor fizice cu privire la normele prevăzute de Legea nr.22 din 23.02.2018 cu înmânarea unei notificări de modelul aprobat, cât și informarea nemijlocită la telefon de către Direcția deservire fiscală din cadrul Direcției generale deservire fiscală, a persoanelor fizice /zilieri despre normele legale, cu suportul după caz a APL. Total pentru perioada nominalizată CNAS a prezentat lunar în adresa SFS lista cu 1 223 persoane care au calitate de zilier și nu au achitat contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii din activitatea cu caracter ocazional.

Pentru promovarea politicilor de educație juridică și civică a salariaților, informarea și consultarea celor interesați în aplicarea corectă și eficientă a legislației în domeniul relațiilor de muncă, precum și

pentru asigurarea transparenței activității, de către SFS au fost realizate acțiuni informative și de sensibilizare, cum ar fi:

- efectuarea vizitelor fiscale la 5 677 agenți economici (56 vizite fiscale efectuate de către DDCM și 5 621 vizite efectuate de către DGDF) inclusiv la 147 contribuabili care au înregistrat livrări semnificative fără declararea angajaților sau au declarat salarii angajaților săi mai mici decât cuantumul minim garantat în sectorul real;

- organizate și desfășurate 288 ședințe la care au fost invitați angajați și angajatorii din sectoarele cu risc înalt de neconformare privind aplicarea legislației;

- desfășurarea a 2 instruirii pentru 430 funcționari din cadrul DGDF și DDCM privind obiectivele și implementarea acțiunilor de prevenire și combatere a fenomenului muncii ne(sub)declarate pentru perioada A/2022.

În rezultatul activităților desfășurate de către Serviciul Fiscal de Stat, pentru 12 luni ale anului 2022, au fost stabilite încălcări ale legislației în domeniul raporturilor de muncă (diminuarea fondului de salarizare, impozitului pe venit, contribuțiilor de asigurări sociale și primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală).

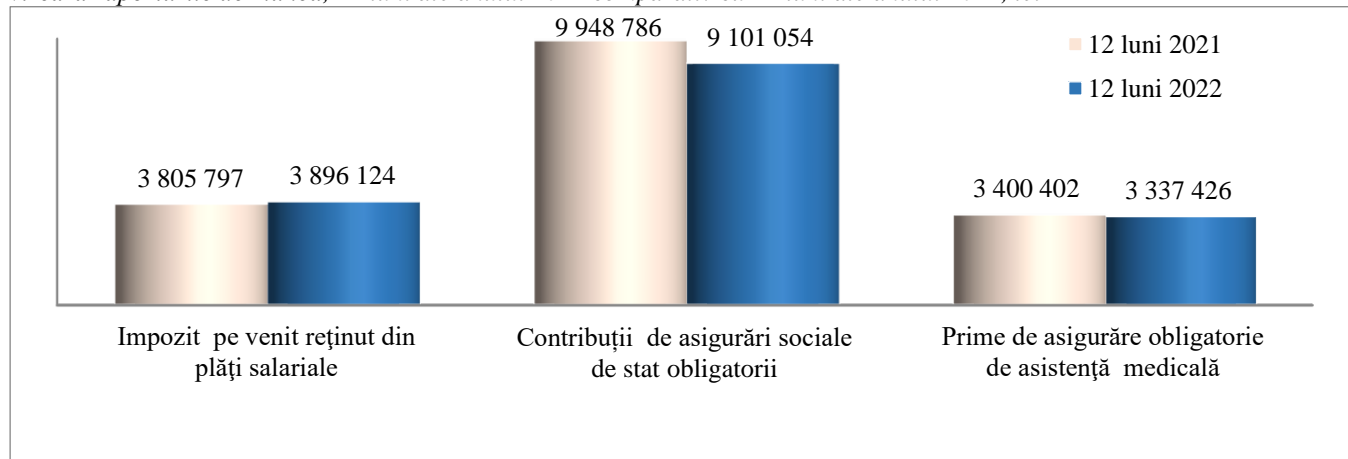
Astfel, au fost adoptate **266 decizii** asupra cazului de încălcare a legislației, inclusiv referitor la încălcările ce vizează corectitudinea calculării și achitării plăților salariale, impozitelor și defalcărilor aferente acestora.

În consecință, au fost calculate suplimentar la buget obligații aferente plăților salariale: impozitul pe venit, contribuțiile de asigurări sociale, prime de asigurare obligatorie de asistență medicală, penalități și amenzi în sumă totală de **26 992 968 lei** din ele achitate **22 632 250 lei**.

Pentru încălcarea prevederilor legislației în vigoare aferente raporturilor de muncă, conform deciziilor adoptate s-a calculat suplimentar pentru plată la buget:

- ✓ impozit pe venit reținut din plățile salariale în sumă de **3 896 124 lei**;
- ✓ contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii în sumă de **9 101 054 lei**;
- ✓ prime de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă de **3 337 426 lei**;
- ✓ penalități și amenzi aplicate **10 658 364 lei**.

Tabelul nr. 1 – sumele calculate în rezultatul controalelor, cu referire la încălcările prevederilor legislației în vigoare ce vizează raporturile de muncă, 12 luni ale anului 2022 comparativ cu 12 luni ale anului 2021, lei

Astfel, pentru 12 luni ale anului 2022 au fost calculate suplimentar la buget obligații fiscale aferente plăților salariale (cu excepția penalităților și amenzilor aplicate în mărime de 10 658 364 lei) în sumă totală de 16 334 604 lei sau cu **820 381 lei** mai puțin comparativ cu perioada similară a anului 2021 inclusiv:

- la compartimentul impozitul pe venit au fost calculate obligații cu **90 327 lei** mai mult comparativ cu perioada similară a anului precedent, care pentru 12 luni ale anului 2022 constituie 3 896 124 lei, comparativ cu 3 805 797 lei pentru 12 luni ale anului 2021;

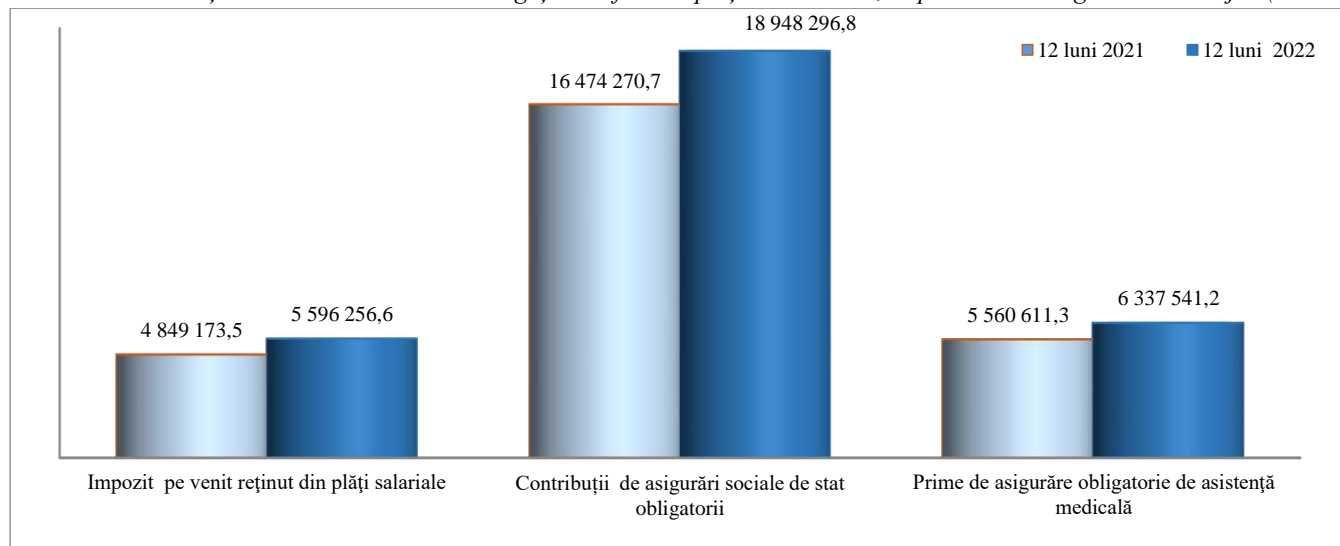
- suma contribuțiilor de asigurări sociale, calculate suplimentar la buget, aferente plăților salariale pentru 12 luni ale anului 2022 constituie 9 101 054 lei, comparativ cu 9 948 786 lei pentru 12 luni ale anului 2021 sau cu **847 732 lei** mai puțin;

- suma primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală aferente plăților salariale în rezultatul controalelor fiscale pentru 12 luni ale anului 2022 constituie 3 337 426 lei, comparativ cu 3 400 402 lei pentru 12 luni al anului 2021 sau cu **62 976 lei** mai puțin.

Calculările considerabile sunt datorate în mare parte aplicării metodelor și surselor indirecte de estimare în cadrul controalelor fiscale efectuate la contribuabili, având ca bază nerefectarea în deplină măsură/integrală, în evidența contabilă, documentele de evidență și în dările de seamă a salariilor real achitate angajaților.

Pentru perioada 12 luni ale anului 2022 în cadrul controalelor fiscale efectuate au fost constatate încălcări ale legislației în domeniul raporturilor de muncă (diminuarea fondului de salarizare și obligațiilor fiscale aferente) în 266 de cazuri, comparativ cu 442 de cazuri pentru perioada similară a anului precedent. Numărul persoanelor ce au beneficiat de salariul „în plic”, depistate în cadrul controalelor fiscale constituie 2 972 cetățeni. Suma obligațiilor suplimentar calculate per caz de control rezultativ constituie pentru 12 luni ale anului 2022 – 101 475 lei, comparativ cu 70 779,8 lei pentru perioada similară a anului 2021.

Tabela nr.2 Evoluția încasărilor la BPN a obligațiilor aferente plăților salariale, se prezintă în diagrama de mai jos (mii lei)

Astfel:

✓ la bugetul public național administrat de SFS la compartimentul impozitul pe venit din salariu încasările au înregistrat o creștere cu **15,4%** comparativ cu perioada similară a anului precedent, care constituie 5 596 256,6 mii lei pentru 12 luni 2022, comparativ cu 4 849 173,5 mii lei pentru 12 luni 2021.

- ✓ la bugetul asigurărilor sociale de stat obligatorii încasările au crescut cu **15,0 %** care constituie cu 18 948 296,8 mii lei pentru 12 luni 2022 comparativ cu 16 474 270,7 mii lei pentru 12 luni 2021;
- ✓ la bugetul asigurărilor obligatorii de asistență medicală încasările au crescut cu **14,0 %** și care constituie 6 337 541,2 mii lei pentru 12 luni 2022 comparativ cu 5 560 611,3 mii lei pentru 12 luni 2021.

Acțiunile aplicate de către SFS pentru perioada anului 2022 sunt eficiente și urmează a fi realizate în continuare cu intensificarea măsurilor propuse în Planul DALs SFS2022.

Totodată, reieșind din impactul negativ al situației economice, Republica Moldova urmează să se confrunte cu creșterea inflației (ritmul anual al inflației în luna decembrie 2022 a constituit 30,24 %, comparativ cu 13,94% conform datelor oficiale ale Băncii Naționale a Moldovei), mărirea prețurilor care va afecta puternic societatea, considerăm că în perioada următoare accentul urmează a fi plasat pe consolidarea interacțiunilor între autoritățile responsabile de procesul de combatere a muncii ne(sub) declarate și intensificarea acțiunilor de conformare voluntară față de contribuabilii cu risc sporit de utilizare a muncii ne/subdeclarate.

Prin urmare, pe lângă măsurile de asigurare a schimbului de informații la nivel interinstituțional și îmbunătățirea mecanismului de funcționare a echipelor multidisciplinare urmează de sporit eficientizarea controalelor comune în vederea majorării probabilității de depistare a cazurilor de utilizare a practicilor informale.